

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1942 kl. 11 f. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckta motioner angående förbättrad ungdomsvård samt återupprättande av kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivets art och omfattning i kommunerna m. m.

I följande inom andra kammaren väckta och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisade motioner har yrkats:

i motion nr 17 av herrar *Hallén* och *Hedlund* i Östersund att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om revision av 1932 års ordningsstadga i syfte att återupprätta kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivets art och omfattning i kommunerna liksom ock frågan om det allmännas stöd till de s. k. ungdomsråden måtte för utredning överlämnas antingen till de för dessa ungdomsfrågor tillkallade sakkunniga eller ock till särskilda utredningsmän och resultatet av denna utredning sedan snarast föreläggas riksdagen;

i motion nr 31 av herr *Aqvist* m. fl. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t antingen hemställer, att den tidigare beslutade utredningen rörande åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten måtte utvidgas, varvid hänsyn vid tillsättandet av sakkunniga måtte tagas till huvudsyftet i denna motion, eller ock

anhåller om särskild utredning om ungdomens fritid och skydd ävensom de frågor, som höra samman med ungdomsvården överhuvud taget, varvid även hänsyn bör tagas till behovet av eventuella lagstiftningsåtgärder inom området i fråga;

i motion nr 32 av herrar *Lindén* och *Edberg* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en allsidig och förutsättningslös utredning rörande samhällets ungdomsvård i syfte att genom en allmän översyn av hela det hithörande problemkomplexet få till stånd en systematisering och utvidgning av den sociala och kulturella ungdomsvården;

i motion nr 95 av herr *Kyling* m. fl. att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära

dels en omedelbar och allsidig utredning om det allmännas stödande av ung-

domsvård och ungdomsarbete samt de lämpligaste formerna härför, varvid icke endast frågan om utbildning av ungdomsledare bör övervägas utan även möjligheten och lämpligheten att överlämna åt de lokala folkskolestyrelserna att verka som sammanhållande organ för ungdomsverksamheten,

dels att denna utredning hänvisas till den nu arbetande ungdomsvårdskommittén,

dels ock att Kungl. Maj:t ville för riksdagen skyndsamt framlägga de förslag, vartill utredningen föranleder;

samt i motion nr 215 av herr *Hoppe* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om allsidig utredning av spörsmålet om vad som ytterligare kan göras för att moraliskt stärka och intellektuellt och kulturellt höja vår ungdom.

Beträffande motiveringarna får utskottet, som företagit dessa motioner till behandling i ett sammanhang, hänvisas till motionerna. Med motionerna 31, 32, 95 och 215 likalydande motioner ha väckts inom första kammaren och för behandling hänvisats till dess första tillfälliga utskott, med vilket gemensam behandling av dessa motioner företagits.

Yttranden. Utskottet har inhämtat yttranden över motion nr 17 från socialstyrelsen, överståthållarämbetet och konungens befallningshavande i Göteborgs och Bohus län, Västernorrlands län och Uppsala län samt över motionerna nr 31, 32, 95 och 215 från skolöverstyrelsen, varjämte utskottet i fråga om dessa motioner berett följande sammanslutningar tillfälle att inkomma med yttranden: Sverges folkskollärareförbund, Sveriges allmänna folkskolläraryörening, Sveriges folkskolläraryörening, samverkande bildningsförbunden, Sveriges kristliga bildningsförbund, Sveriges nykterhetsvänners landsförbund, Folkets parkers centralstyrelse, Sverges socialdemokratiska ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Svenska landsbygdens ungdomsförbund och Ungsvenskarna, högerns ungdomsrörelse. Därjämte ha till utskottet insänts yttranden från styrelsen för stiftelsen fredshögskolan och nykterhetsorganisationen Verdandi.

Socialstyrelsen understryker att frågan om det offentliga nöjeslivets reglering och sanering har en oförneklig betydelse ur ungdomsvårdens synpunkt men framhåller att frågan om »återupprättandet av kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivets art och omfattning» torde komma att beaktas av de för utredning rörande åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten m. m. tillkallade sakkunniga (ungdomsvårdskommittén). Härjämte erinras om att inom socialdepartementet pågått en särskild utredning av frågan om en revision av ordningsstadgan men att denna utredning 1939 beordrades tills vidare vila. Under betonande av önskvärdheten av att sistberörda utredning åter upptages finner sig socialstyrelsen icke böra tillstyrka anordnande av särskild utredning i motionens syfte.

Överståthållarämbetet åberopar i fråga om 1932 års ordningsstadga ett ytt-

rande av den 8 nov. 1941 rörande spörsmålet om ungdomens nöjesliv, gående ut på avstyrkande av tanken på kommunal medbestämmanderätt eller obligatorisk yttranderätt beträffande ansökningar om anordnande av nöjestillställningar. Som skäl härför åberopades att föreslaget medinflytande kunde leda till oenhetlig praxis, eftersom olika uppfattningar göra sig gällande i skilda kommuner. Överståthållarämbetet påpekar att med nuvarande ordning kommunerna äro oförhindrade att till vederbörande statliga myndigheter framföra sina önskemål beträffande anordnandet av nöjestillställningar samt att det åligger administrativ myndighet att innan ärendenas avgörande införskaffa erforderlig utredning. När det gäller nöjestillställningar kan man utgå från att den beslutande myndigheten också inhämtar kommunernas yttranden. Beträffande ungdomsråden anser överståthållarämbetet befogat att desamma komma i åtnjutande av allt erforderligt stöd i sitt arbete.

Till överståthållarämbetets yttrande är fogat ett yttrande från *Stockholms stads barnavårdsnämnd*, som framhåller att under senare år hemlivet och föräldraauktoriteten märkbart försvagats och nöjeslivet tillvuxit. Nämnden fäster uppmärksamheten på tilltagande ungdomsfylleri och ökad ungdomsbrottslighet och påkallar åtgärder för »sanering av den offentliga dansen» samt uppmärksamhet på det förflackande inflytande, som utövas av filmen i dess sämre former samt av den lågt stående nöjesläsning, som bjudes ungdomen i den allt rikare flödande veckopressen. Det synes nämnden riktigt att kommunerna erhålla ökat inflytande när det gäller tillstånd till nöjestillställningars anordnande. Nämnden redogör därefter för i Stockholm vidtagna positiva åtgärder i ungdomsvårdande syfte och ansluter sig till sist till uppfattningen att ökat stöd från det allmännas sida bör ges åt frivilliga ungdomsorganisationer, som arbeta i uppbyggande riktning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län tillstyrker att kommunerna i lag tillerkännas yttranderätt till vederbörande polismyndighet beträffande hos myndigheten sökta tillstånd till anordnande av vissa offentliga nöjestillställningar samt skärpt tillämpning av § 13 i ordningsstadgan för rikets städer i fråga om kringresande tivoli företag eller privatpersoners dansetablissemang. I fråga om ungdomsråd avstyrker länsstyrelsen obligatoriska kommunala dylika men har intet att erinra mot ungdomsråd tillkomna genom enskilda organisationer.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län motsätter sig tanken att ge de kommunala myndigheterna ett mera avgörande inflytande på tillståndsgivning i fråga om offentliga nöjestillställningar. En kommunal medbestämmanderätt på detta område skulle enligt länsstyrelsens mening sannolikt medföra betydande ojämnheter i fråga om nöjeslivets reglering i olika kommuner. Länsstyrelsen erinrar om att i samband med 1932 års författningsändrings ikraftträdande vid överväganden angående principerna för tillståndsgivningen inom Västernorrlands län överläggning med vederbörande kommunala myndigheter i allmänhet skedde. De lokala polismyndigheterna ha handlat i enlighet med de grund-

satser, som därvid fastslogos, vilket förklarar att därefter samråd mellan polismyndigheterna och de kommunala myndigheterna blivit mera sällsynta. Länsstyrelsen ställer sig förstående till tanken att för motverkande av osunt nöjesliv hindra anordnandet av s. k. nöjesfält och inskränka offentliga danstillställningar.

Länsstyrelsen i Uppsala län, som även berett landsfogden i länet och föreningen Uppsala läns landsfiskaler tillfälle att avge yttranden, vilka bilagts länsstyrelsens yttrande, förklarar sig icke vara övertygad om att den kommunala medbestämmanderätt, som åsyftas i motionen, alltid skulle leda till en strängare praxis vid beviljande av tillstånd till offentliga nöjesanordningar. I regel torde enligt länsstyrelsens mening en lämplig avvägning erhållas om avgörandet bibehålles hos polismyndigheten men denna före avgörandet bereder barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd samt ungdomsråd, där sådant finnes, tillfälle att yttra sig över inkomna ansökningar. I fråga om ungdomsråd anser länsstyrelsen att sådana kunna vara till god hjälp då det gäller stöd åt den positiva verksamheten bland ungdomen.

I likhet med länsstyrelsen framhåller *landsfogden i Uppsala län* att kommunernas medinflytande i fråga om tillståndsgivning icke synes böra ske i annan form än att kommunala myndigheter eller för ungdomsråd särskilt inrättat kommunalt organ lämnas tillfälle att, då så ske kan, avgiva yttrande över ansökan om tillstånd till nöjestillställning. I annat fall kunna polismyndigheterna tvingas att handla efter olika principer vid tillståndsgivningen, beroende på växlande åsikter hos de kommunala representanterna.

Även föreningen *Uppsala läns landsfiskaler* avråder bestämt införande av något kommunalt veto, enär ett sådant lätt skulle kunna leda till godtycklighet och ojämnhet i avseende på omfattningen och fördelningen av tillstånd till offentliga nöjestillställningar. Föreningen anser att polismyndighet borde givas ökad befogenhet att vägra tillstånd till nöjestillställningar, så att antalet dylika tillställningar kunde med stöd av laga bestämmelse begränsas enligt behovs- och lämplighetsprinciper.

Skolöverstyrelsen ingår icke närmare på den mängd av förslag om åtgärder av skilda slag, positiva såväl som restriktiva, vilka framförts i motionerna 31, 32, 95 och 215. Dessa gå endast ut på att frågan om ungdomsvården bör bli föremål för utredning. Skolöverstyrelsen ansluter sig härtill och förordar att de uppslag, som återfinnas i motionerna, få övervägas av ungdomsvårdssakkunniga. De spørsmål, som beröras i motionerna, sammanhännga enligt skolöverstyrelsens mening med de frågor som dessa sakkunniga sysselsätta sig med.

Styrelsen för *Sveriges folkskolläraryförbund* anser att den nutida svenska ungdomen i grund och botten är sund men att likvisst hela ungdomsgenerationen befinner sig i ett faroläge, emedan de nedbrytande krafterna i tiden äro starkt pressande. Samfundslivet är icke längre traditionsbundet, och rotlösheten hos de unga utgör en betydelsefull faktor i problemläget. Förbundet

anser att såväl restriktiva som uppbyggande åtgärder äro påkallade. Beträffande de förra framhåller förbundet emellertid att man icke bör stifta undantagslagar mot ungdomen. Vad som är ungdomen till skada kan även den äldre generationen undvara. Förbundet påtalar »den kolorerade veckopressens förvillande och smakupplösande inflytande», »de importerade lyx- och gangsterfilmerna», mindervärdiga alster inom ungdomslitteraturen och »den moderna reklamapparaten rörande allt materiellt som till livsföringen hör». Beträffande filmen förordas »någon form för stödjande av en högtsyftande svensk produktion», rörande veckopressen och »den ohejdade reklamapparaten» framhålls att de »böra nås». Föräldraauktoritetens förbleknande och hemmens släpphänthet påtalas och »en upprepning och dränering inom sexuallivet» framhålls som en angelägen åtgärd. I fråga om hemlivets renässans framhålls som förutsättning bostadsfrågans lösning, särskilt byggande av bostäder för barnrika familjer. I detta sammanhang förordas upprättande av kommunala slöjdstugor och undervisning i hushållsgöromål för kvinnlig ungdom samt att praktiska kurser i heminredning inarbetas i folkbildningsverksamheten. I fråga om det växande spritmissbruket framhålls att ungdomens ökade passivitet och oförmåga att ge utlopp åt sin skaparlängtan äro påverkande faktorer. Ytterligare restriktioner riktade mot de unga anses icke vara lämpliga, däremot understödjes tanken på skärpning av straffbestämmelserna vid överlåtelse till underåriga av motbokssprit. Tanken att begränsa restaurangdans i samband med spritservering eller att helt förbjuda offentlig dans i förbindelse med tillhandahållande av spritdrycker understödjes. Den statsunderstödda upplysningsverksamheten i nykterhetsfrågan bör enligt förbundets mening anpassa sin verksamhet efter den riktlinjen, att nykterhetsproblemet vad det gäller ungdomen främst är en fråga om ungdomens nöjesliv, således en moralisk mera än en biologisk fråga. Förbundet hävdar att nöjesskatten bör utgå som helt statlig skatt men de influtna medlen återgå till bygderna i form av understöd till ungdomsbefrämjande åtgärder. I konkurrens med ovärdiga former av nöjeslivet böra centralt belägna ungdomsgårdar och andra samlingslokaler uppföras och skolorna upplåtas för studiecirklar, slöjd, föreningsmöten etc. Behovet av ledare för ungdomsverksamheten gör sig starkt gällande och de fria ungdomsrörelserna böra stödjas. Ungdomsråden böra erhålla stöd från stat och kommun. En statens ungdomskonsulent förordas. Folkskolans lärare böra vid sidan av sin tjänst ägna sig åt ungdomsvårdande uppgifter.

Sveriges allmänna folkskollära rförening finner att den nutida ungdomen företer fördelaktigare karaktärsdrag än forna tiders ungdom, men anser likväl att åtgärder böra vidtagas i ungdomsvårdande syfte. Förefintliga missförhållanden kunna icke avlägsnas genom restriktiva åtgärder, endast i undantagsfall äro sådana att rekommendera. Förebyggande socialvård, rationell undervisning och god handledning i övrigt förordas. Som exempel på angelägna önskemål framhålls förlängd skolplikt, effektiv hjälpklassundervisning, ökade

anslag till stipendier och kurser vid olika skolor, utvidgad ungdomsförmedlingsverksamhet, goda och tillräckliga bibliotek, intensifierad byggnadsverksamhet för att motverka trångboddheten, ungdomsgårdar och samlingslokaler, ekonomiskt stöd åt ungdomsorganisationerna, ungdomsråd och uppmuntran till nyttig fritidssysselsättning för ungdomen.

Centralstyrelsen för *Sveriges folkskolläraryrkesförbund* anser att den nutida ungdomen snarare förtjänar erkännande än klander. De goda krafter, som finnas inom ungdomen, böra ges stöd. Lokalbehovet bör tillgodoses. Utom upplåtande av skollokaler böra på landsbygden hemmen i viss utsträckning kunna upplåtas för ungdomen. Förlängning av skolplikten med ett år förordas liksom stöd för utbildning av ungdomsledare. Förbundet ifrågasätter om icke ungdomsvårdskommittén för utredning av de spörsmål, som innefattas i motionerna, borde utökas med ett par representanter för skolintressena och ungdomen.

Samverkande bildningsförbunden, som består av åtta studieförbund, understryker vikten av positiva åtgärder i ungdomsvårdande syfte och framhåller att upplysningsverksamhet bland föräldrarna icke är minst nödvändig. I övrigt är det hjälp till självhjälp som tarvas. Mellan 500.000 och 600.000 ungdomar äro anslutna till olika ungdomsorganisationer, men de äro i stort sett hänvisade till sina egna resurser. De behöva ekonomiskt stöd för intensifierad verksamhet såväl inåt som utåt. Förutom åtgärder för lokalfrågans lösning borde samhällets åtgärder snarast inriktas på understöd till ungdomsorganisationer för anordnande av ungdomsledarkurser, bidrag till ungdomsorganisationer att anställa egna ungdomskonsulenter, kommunala bidrag till av ungdomsorganisationerna anordnade offentliga arrangemang i syfte att bjuda den oorganiserade ungdomen stimulerande och intresseväckande underhållning. En allsidig och förutsättningslös utredning — i vilken folkrorelsernas bildnings- och ungdomsorganisationer böra bli sakkunnigt representerade — tillstyrkes, varjämte förordas att i avvaktan på denna större utredning åt den nu sittande ungdomsvårdskommittén — förstärkt med representanter för landets bildnings- och ungdomsorganisationer — uppdrages att utarbeta förslag i syfte att ekonomiskt understödja ungdomsorganisationerna.

Sveriges kristliga bildningsförbund ansluter sig till yrkandena om en snar utredning av ungdomsvårdsfrågorna men anser att uppdraget bör anförtros åt särskilda sakkunniga. Förbundet understryker kravet på strängare samhällelig kontroll över alla offentliga nöjeställningar och kritiken mot dålig film och den s. k. kolorerade veckopressen men hävdar att det väsentliga i ungdomsvården torde böra, som hittills, bygga på frivilligt personligt arbete.

Sveriges nykterhetsvänners landsförbund framhåller att samhällsforskningen hittills ägnat föga uppmärksamhet åt uppgiften att redovisa olika ungdomsgruppers åskådning, hållning och handling och de förändringar därvidlag, som ägt rum exempelvis från världskrigets tid. Därigenom föreligga svårigheter att

fastställa arten av föreliggande missförhållanden, deras omfattning och orsaker. Debatten i ungdomsvårdsspörsmålen präglas därför också av osäkerhet. Förbundet utgår emellertid från att vissa förskjutningar inom ungdomsleden ägt rum sedan tiden för världskriget. Ungdomen har vunnit i kunnighet men fått intresset för allmänna angelägenheter försvagat och har fångats av nöjen och fritidssysselsättningar, som icke tidigare stodo så mycket till buds, bl. a. film, dans och restaurangbesök. Standardförbättringen har resulterat i en ökad fritidskonsumtion av utpräglad nöjeskaraktär. Förbundet anser att statsmakterna icke kunna dra sig för att vid sidan av positiva åtgärder också vidtaga erforderliga restriktiva ingrepp. Följande statsåtgärder förordas: vidgat understöd i lämpliga former åt vårt lands religiösa, ideella och politiska ungdomsrörelser, utsträckning av den obligatoriska skolgången, undantagslöst förbud mot restaurangdans, kommunalt inflytande på skapande av anordningar för offentlig dans, eventuell överflyttning av den kommunala nöjesskatten till staten, omläggning av filmcensuren (för svensk films vidkommande »knuten till manuskriptstadiet»), åtgärder mot den kolorerade veckopressen. Utredning tillstyrkes.

Folkets parkers centralstyrelse har ingen erinran mot utredningsförslaget. I fråga om det offentliga nöjeslivet framhåller styrelsen vikten av offentlig kontroll över »nöjesindustrin» men gör invändningar mot kommunal medbestämmanderätt vid avgörande av tillstånd att anordna nöjestillställningar. Ett förstatligande av nöjesskatten anses icke vara en välbetänkt åtgärd.

Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund understryker att det redan tillgängliga instrumentet för den synnerligen omfattande självverksamhet, som utövas inom ungdomsorganisationerna, bör betraktas som den naturliga grunden för samhällets stöd åt ungdomsvården. Tanken på allmänna ungdomsledarkurser och ungdomskonsulenter avstyrkes; den lämpliga vägen synes vara att stödja de organisationer, som bedriva ledarutbildning. De lokala ungdomsråden böra icke tillerkännas större roll än som organ för mycket begränsade uppgifter av speciell eller tillfällig karaktär. Statsmedel, som eventuellt komma att stå till buds, böra icke silas ut till dessa rent lokala organ. Förbundet understryker vikten av att den utredning, som förutsättes komma till stånd, får ske av sakkunniga, som äro aktivt verksamma inom ungdomsorganisationerna.

Folkpartiets ungdomsförbund framhåller att den viktigaste åtgärden för den yngre ungdomskategorien — mellan folkskoleåldern och värnpliktsåldern — är fortsatt utbildning. Vid sidan av en yrkes- och samhällsinriktad utbildning framstår en sanering av arbetsvillkoren i »springpojksåldern» som viktig. Strävandena böra härvidlag inriktas på att skapa ett verkligt »lärlingsskap» inom yrke efter yrke. Andra positiva åtgärder böra främst bestå i att skapa bättre utlopp för pubertetsårens oroliga verksamhetslust, och därvid pekas på scouting eller idrott samt »hobby»-inriktad verksamhet i ungdomsgårdar och

specialföreningar. Restriktiva skyddsåtgärder för dessa unga kunna väntas giva god effekt endast om de kombineras med positiva insatser för att ersätta det utdömda med något bättre. Det främsta önskemålet för den äldre ungdomens del är att den engageras för allmänna samhällsuppgifter. Sådant engagemang måste väsentligen gå genom de folkrörelser, som ha sådan skolning på sitt program. Deras behov av ekonomiskt stöd från det allmänna är legitimt. En tendens mot billiga och värdefulla nöjen i stället för dyra och kanske mindre nyttiga kan frammanas genom stöd av bygdegårdar och motsvarande, och en på olika sätt uppbyggande fritidssysselsättning stödes också genom idrottsanläggningar, bibliotek etc.

Styrelsen för *Svenska landsbygdens ungdomsförbund* framhåller att vissa restriktiva åtgärder torde vara behövliga men att de samhälleliga ingripanden, som påkallas för en förbättrad ungdomsvård, främst böra vara av positiv natur. En allmännare yrkesutbildning och allmän medborgerlig bildning är nödvändig, bl. a. utvecklas vikten av att ungdomen gives tillfälle att genomgå kurser vid folkhögskolorna. För de frivilliga folkbildningsorganisationernas ledarutbildning erfordras statligt stöd. Lokalfrågans betydelse understrykes; där lämpliga lokaler saknas böra skolorna kostnadsfritt ställas till förfogande för föreningssammanskomster. Samhällsstödet för ungdomsvården bör vara en hjälp till självhjälp utan byråkratiska organisationsformer. En likriktad och halvstatlig ungdomsorganisation är icke önskvärd. Lokala ungdomsråd böra endast tillkomma som uttryck för ett verkligt behov och då med aktiva ungdomsledare i ledningen. En positiv samhällelig ungdomsvård måste även innebära att bostadsfrågan ägnas uppmärksamhet liksom även möjligheterna att effektivt underlätta familjebildningen. Den osvenska propagandan bör även uppmärksammas. En allsidig utredning förordas.

Ungsvenskarna, högerns ungdomsrörelse, utvecklar att endast ett uppbygg-nadsarbete inom ungdomens egna led kan utgöra en tillfredsställande lösning av ungdomsproblemet. Åtgärder för stärkande av ungdomens andliga motståndskraft te sig nödvändiga, men dessa åtgärder böra vara ungdomens egna. Ungdomsorganisationerna behöva emellertid samhällets stöd för bl. a. upplysningsverksamhet, lokalfrågans ordnande, ledarutbildning och lokala samarbetsorgan (ungdomsråd).

Styrelsen för *stiftelsen fredshögskolan* utvecklar att en huvudprincip vid all handläggning av det uppväxande släktets problem bör vara förtroende för den svenska ungdomen. Från denna utgångspunkt förordar styrelsen ökade kunskaper *åt* och *om* ungdomen, inrättande av tillräckligt med ungdomsskolor och skoltidens förlängning, tillhandahållande av arbets- och samhällsuppgifter för ungdomen, att denna sättes i tillfälle att utöva kontroll av statlig och enskild ungdomsverksamhet, inrättande av ungdomsråd, från vilka ungdomen icke bör uteslutas, yrkesrådgivningens rationella lösning, uppmärksamhet *åt* lokalfrågan och ungdomens fritidssysselsättning.

Förbundsstyrelsen för *nykterhetsorganisationen Verdandi* framhåller att de ideella ungdomsrörelserna kämpa en hård kamp om ungdomen med det på privat vinst inriktade nöjeslivet, varvid dessa rörelser besvärar av lokalbrist och nöjesskatt. Frestelserna till ett utåtriktat och dyrbart nöjesliv ha stegrats genom restaurangdansen och krav framställas på förbud mot restaurangdans i samband med alkoholserving. Ett vidgat understöd till samlingslokaler och befintliga ungdomsorganisationer förordas. Dessa organisationer böra få arbeta fritt och frivilligt och själva utstaka riktlinjer för arbetet.

Det finns enligt utskottets mening ingen anledning att antaga, att den nutida ungdomen är sämre än tidigare generationers ungdom. Varje generation har sin egen fysiologi, sina särdrag och speciella svårigheter, vilka icke alltid låta sig lösa på samma sätt som tidigare. Situationen för ungdomen är onekligen i vissa hänseenden svårare nu än förr, och den ställes på mycket hårda prov. Den har större frihet, men denna frihet kräver en moralisk och intellektuell kvalifikation, en ansvarskänsla av högre art, än den som tidigare ungdom behövt. För äldre generationers ungdom representerade föräldrarna och religionen den andliga auktoriteten. Föräldraauktoriteten har emellertid i stor utsträckning upphört, och religionen har också i många fall förlorat sitt grepp om folket. Problemet om ungdomen blir därigenom så mycket mera brännande, och den som önskar en sund demokratisk samhällsutveckling måste på fullt allvar ställa frågan, hur den nutida ungdomens frihet skall kunna förenas med verklig självdisciplin. Därtill kommer, att problemet fått en särskild skärpa genom den kamp om ungdomen, som numera förekommer.

Generationsmotsättningen, som ej är någon ny företeelse, har onekligen också skärpts. Detta beror inte på att ungdom och de äldre i och för sig äro annorlunda än förr, men världen har på en generation förändrat sig mera än den tidigare gjorde på många generationer. Den nutida ungdomen är på ett annat sätt än förr ställd i val och avgöranden, som äro svåra att träffa, och den måste i större utsträckning handla på eget initiativ, vartill kommer, att konkurrensen blivit allt hårdare på alla områden. Ungdomen behöver varken klander eller beröm, men man måste söka studera, förstå och leva sig in i dess situation och ge den hjälp till självhjälp för att bygga upp sin framtid. Genom ungdomens ökade fritid och i allmänhet större ekonomiska resurser har fritidsproblemet fått en annan aktualitet än tidigare var fallet, och här möter man också frågan om ungdomen och det moderna nöjeslivet, vilket onekligen innebär en stor fara för de unga. Ungdomens naturliga behov av nöjen måste tillgodoses, och om man har anledning att reagera mot vissa nöjesformer, så är det ej därför, att man missunnar ungdomen glädje utan snarare därför, att dessa nöjesformer ofta ge så litet av verklig glädje.

Med det anförda har utskottet velat angiva sin allmänna syn på de nutida ungdomsproblemen och från vilken utgångspunkt det gått att bedöma de i ärendet föreliggande motionerna. Samtidigt som utskottet för sin del betonar

Utskottet.

den allvarliga innebörden av dessa problem, vill det dock framhålla, att samhälleliga åtgärder endast till en del kunna lösa dessa frågor, som ha den dju-paste personliga innebörd.

I de föreliggande motionerna liksom i avgivna yttranden ha en lång rad av förslag framställts i syfte att skapa en bättre ungdomsvård. Utskottet anser sig ej kunna taga ställning till alla dessa förslag, ej minst med hänsyn till att samtliga motioner i ämnet utmytna i förslag om utredning av hela detta problemkomplex. Utskottet vill dock för sin del uttala, att tyngdpunkten bör läggas på de positiva åtgärderna, utan att därför förbise, att restriktiva åtgärder i vissa fall också kunna bli ett led i arbetet på en förbättrad ungdomsvård. Särskilt vill utskottet understryka, att ungdomsvården i fortsättningen som hittills i största möjliga utsträckning bör bygga på frivilligt personligt arbete inom våra stora folkrörelser, vilkas ungdomsarbete bör på ett effektivt sätt stödjas av samhället, såväl ekonomiskt som moraliskt. I detta sammanhang vill utskottet erinra därom, att den ur ungdomsvårdssynpunkt så viktiga frågan om statsbidrag till samlingslokaler fått sin lösning vid innevarande års riksdag, liksom statsbidrag till hemgårdar och studiehjem redan i viss utsträckning beviljats. Då det emellertid torde taga åtskillig tid innan behovet av samlingslokaler, hemgårdar och studiehjem blir tillgodosett i landet olika delar böra, där lämpliga lokaler saknas, skolorna kostnadsfritt ställas till förfogande för föreningsammanskomster. Ökat statsbidrag bör också enligt utskottets mening utgå för utbildning av ungdomsledare inom de olika ungdomsorganisationerna, men denna utbildning synes ej böra knytas till någon särskild ungdomsledarekurs utan i regel förläggas till respektive organisationers folkhögskolor eller motsvarande utbildningsanstalter. De på skilda håll organiserade ungdomsråden förefalla vara av den betydelse, att de böra få ekonomiskt stöd, men med hänsyn till deras lokala karaktär synes detta böra utgå av kommunala medel. Tanken på en fortsatt samhällelig kontakt i begränsad form med den ungdom i åldern 15—18 år, som lämnat skolan, torde vara värd uppmärksamhet, liksom genomförande av den beslutade obligatoriska sjuåriga skolplikten ter sig som ett naturligt led i skapandet av en bättre ungdomsvård. Ett intimare samarbete mellan hemmen, skolan och dess lärarkrafter samt folkrörelserna synes ock önskvärt. Utskottet vill därjämte understryka den avgörande betydelse, som förbättrad bostadsvård, arbetsanskaffning, yrkesrådgivning och yrkesutbildning måste anses ha för ungdomsvården, för vilka frågor lösning dock kräves statligt ingripande, liksom för de här antydda skolfrågornas.

Rörande den framkomna frågan om revision av 1932 års ordningsstadga i syfte att återupprätta kommunernas medinflytande i fråga om nöjeslivets art och omfattning i kommunerna finner utskottet anledning understryka att en viss oklarhet synes råda beträffande tillämpningen av gällande bestämmelser. Ordningsstadgans nuvarande bestämmelser förefalla också vara alltför vaga. De ge icke enhetlig vägledning vid bedömandet av inkomna ansökningar ur ord-

ningssynpunkt och synas icke ge rum för prövning ur behovssynpunkt. Bestämmelserna böra därför underkastas revision, så att de bli klart preciserade och därigenom i stånd att vara en pålitlig grund för en enhetlig bedömning över hela riket. Beträffande behovssynpunkten anser utskottet, att bestämmelserna om nöjestillställningar av s. k. tivolikaraktär eller av enskild person i vinningssyfte anordnade tillställningar böra få starkt restriktiv karaktär. I fråga om nöjestillställningars beviljande synes en lämplig avvägning erhållas, om avgörandet bibehålles hos polismyndigheten men att kommunala organ såsom drätselkammare, kommunalnämnd, nykterhetsnämnd och barnavårdsnämnd tillerkännas yttranderätt i dessa ärenden.

Frågan om skärpt straff för överlåtelse av spritmotbok till minderårig, vilken skärpning utskottet anser önskvärd, blir vid innevarande års riksdag föremål för särskild prövning. Beträffande restaurangdansen, som i såväl några av de föreliggande motionerna som i avgivna yttranden berörts, vill utskottet erinra om att gällande bestämmelser äro av klart restriktiv karaktär, varför någon ändring av dessa näppeligen kan behöva ske. I tillämpningen synas bestämmelserna dock ej ha fått den restriktiva tolkning, som utskottet finner önskvärd.

Från flera håll har man påtalat den kolorerade veckopressens dåliga inflytande och föreslagit restriktiva åtgärder mot densamma. Enligt utskottets mening är det oriktigt att framställa den kolorerade veckopressen i största allmänhet som mindervärdig eller smakfördärvande, men det finnes otvivelaktigt en art av kolorerad veckopress, som genom sin sensuella och sensationsbetonade karaktär verkar smakförskämmande och föråande, ej minst på de unga. Ur ungdomsvårdens synpunkt är det därför högst angeläget att söka motverka den smakförskämmande pressens inflytande. Frågan om restriktiva åtgärder mot viss, kolorerad press blir i annat sammanhang föremål för riksdagens prövning, varför utskottet ej anser sig behöva närmare ingå på detta spörsmål. I första hand gäller det dock att söka skapa en god litterär smak hos ungdomen, och härvidlag ha skolan, biblioteksverksamheten och studiecirklarna sin stora och betydelsefulla uppgift, liksom en upplysningskampanj, genomförd av våra folkliga ungdomsorganisationer, säkerligen skulle få god effekt i kampen mot smakförskämmande press.

Det har också framkastats, att en strängare filmcensur borde övervägas, vilken beträffande svensk film skulle förläggas till manuskriptstadiet. Med anledning härav vill utskottet framhålla, att den svenska filmcensuren torde få anses vara av ganska sträng, restriktiv karaktär. Frågan om åtgärder för understödjande av en högtstående, svensk filmproduktion, som också framförts, har vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning, men några positiva resultat ha därvid ej uppnåtts.

Motion nr 60 utmynnar bl. a. i ett förslag om övervägande av möjligheten och lämpligheten av att överlämna åt de lokala folkskolestyrelserna att verka

som sammanhållande organ för ungdomsverksamheten. Då enligt utskottets tidigare uttalade mening ungdomsverksamheten i allt väsentligt bör bygga på det frivilliga personliga arbetet i anknytning till de fria folkrörelserna, kan utskottet ej biträda förslaget i den omfattning, som motionärerna synas åsyfta. Uppgiften att genomföra en fortsatt samhällelig kontakt i begränsad form med den ungdom som lämnat skolan, vilken utskottet i annat sammanhang förordat, synes däremot böra anförtros vederbörande skolstyrelser.

Som tidigare erinrats, utmynna samtliga motioner i fråga om förbättrad ungdomsvård i förslag om ärendets hänskjutande till utredning. I några fall föreslås remiss antingen till de för vissa ungdomsfrågor redan tillsatta sakkunniga eller också till särskilda utredningsmän. Enligt utskottets mening hade det varit lämpligast att spørsmålet om förbättrad ungdomsvård fått bli föremål för en särskild utredning, men med hänsyn till numera ändrade och vidgade direktiv för 1939 års ungdomsvårdskommitté finner sig utskottet icke böra förorda tillsättandet av en ny utredning. Då emellertid kommittén, om till dess behandling hänskjutas alla de frågor, som beröras i de föreliggande motionerna, skulle få området för sin verksamhet avsevärt utökat, synes dock böra övervägas om icke en utökning av kommittén med representanter särskilt för ungdomsorganisationerna vore påkallad. Utskottet vill som sin mening uttala, att föreliggande motioner böra bli föremål för ett särskilt betänkande och således ej sammanföras med den pågående utredningens kommande förslag om åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet föreslå,

att andra kammaren i anledning av motionerna 17, 31, 32, 95 och 215 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om förbättrad ungdomsvård och därmed sammanhängande frågor i enlighet med vad utskottet ovan anført måtte för utredning hänskjutas till 1939 års ungdomsvårds-kommitté.

Stockholm den 8 maj 1942.

På utskottets vägnar:

O. MALMBORG.

Närvarande: herr *Malmberg*, fru *Västberg*,* herrar *Stattin*, *Andersson* i Hedensbvn, *Sköldin*, *Lundh*, *Jonsson* i Skutskär, *Pettersson* i Degerfors, *Carlsson* i Bakeröd och *Johansson* i Torp.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.